

Tolmeldajate vaatlus

Noorem vanuseaste

Lasteaed ja I kooliaste

Tolmeldajate vaatlemisel mängivad rolli **erinevad ilmastikuolud, ajastus ja vaatluspaiga asukoht**. Vaatlusandmeid on kergem võrrelda, kui vaatlustingimused on kindlalt paika pandud. Näiteks saab ühe õppeasutuse mitu gruppi tegutseda sellistel tingimustel:

1. vaatlusi tehakse samal päeval ja samas asupaigas, aga erineval kellaajal;
2. vaatlusi tehakse samal päeval ja samal kellaajal, aga erinevates asupaikades;
3. vaatlusi tehakse erinevatel kuupäevadel, aga samas paigas ja samal kellaajal.

Kuidas vaatlusandmeid vaatluslehele märkida?

Vaatleja värvib vaatluslehel täppe vastavalt nähtud tolmeldajate arvule.

Vaatluse läbiviimiseks vajalikud vahendid:

- kirjutusalus
- kirjutusvahend
- vaatlusleht
- ilmastikuolude mõõtevahendid või võtke ilmaennustus ilmajaama kodulehelt (temperatuur, pilvisus, päike, vihm, lumi, tuule kiirus, tuule suund)

Noorema vanuseastme vaatluslehti on kolmes versioonis.

Järgnevalt nimetatud üheksast liigist vaadeldakse korraga kuut liiki.

1. **meemesilane** (*Apis mellifera*)
2. **põldkimalane** (*Bombus pascuorum*)
3. **talukimalane** (*Bombus hypnorum*)
4. **päevapaabusilm** (*Aglais io*)
5. **lapsuliblikas** (*Gonepteryx rhamni*)
6. **sugukond sirelased** (*Syrphidae*)
7. **harilik kiitsaksikk** (*Leptura quadrfasciata*)
8. **ühisherilased** (*Vespinae*)
9. **triiplutikas** (*Graphosoma italicum*)

TUNNE TOLMELDAJAT

VAATLEJA(D)

KUUPÄEV

TEMPERATUUR

TUULE KIIRUS

TUULE SUUND

ASUKOHT

MEEMESILANE

KUI NÄED KAHE MESILAST,
VÄRVI ÄRA KAKS TÄPPI

MEEMESILANE

KUI NÄED VEEL ÜHTE MESILAST,
VÄRVI LISAKS VEEL ÜKS TÄPP

MEEMESILANE

Foto autor Aivo Tamm

PÄEVAPAABUSILM

Foto autor Aivo Tamm

HARILIK KIITSAKSIKK

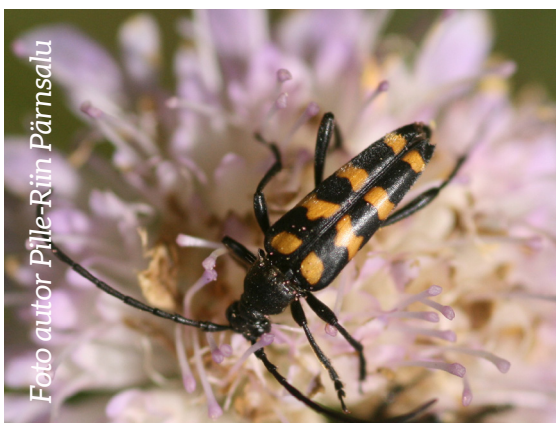

Foto autor Pille-Riin Pärnsalu

TRIIPLUTIKAS

Foto autor Pille-Riin Pärnsalu

TALUKIMALANE

Foto autor Ivar Leidus

SUGUKOND SIRELASED

Foto autor Pille-Riin Pärnsalu

TUNNE TOLMELDAJAT

VAATLEJA(D)

KUUPÄEV

TEMPERATUUR

TUULE KIIRUS

TUULE SUUND

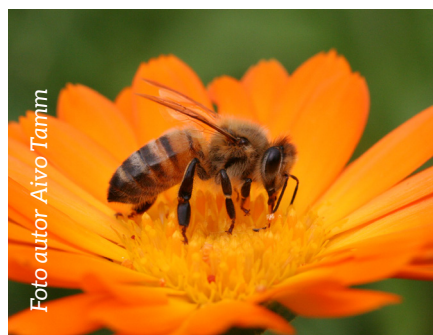
ASUKOHT

MEEMESILANE

KUI NÄED KAHE MESILAST,
VÄRVI ÄRA KAKS TÄPPI

MEEMESILANE

KUI NÄED VEEL ÜHTE MESILAST,
VÄRVI LISAKS VEEL ÜKS TÄPP

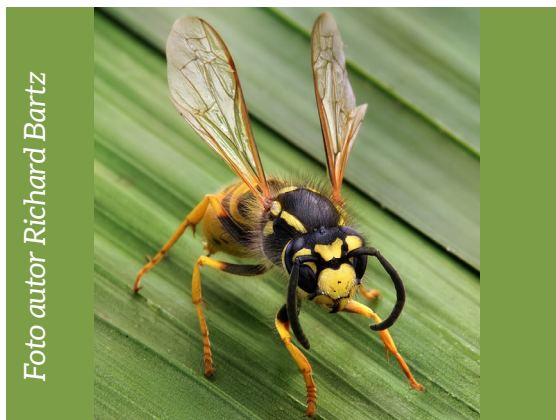
HARILIK KIITSAKSIKK

PÕLDKIMALANE

ÜHISHERILANE

PÄEVAPAABUSILM

SUGUKOND SIRELASED

TRIIPLUTIKAS

TUNNE TOLMELDAJAT

VAATLEJA(D)

KUUPÄEV

TEMPERATUUR

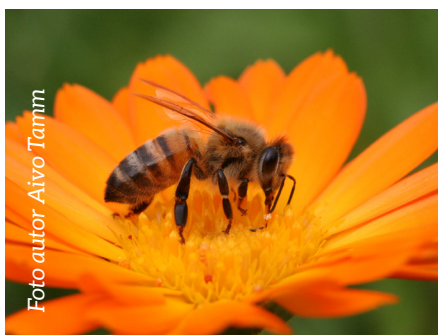

TUULE KIIRUS

TUULE SUUND

ASUKOHT

MEEMESILANE

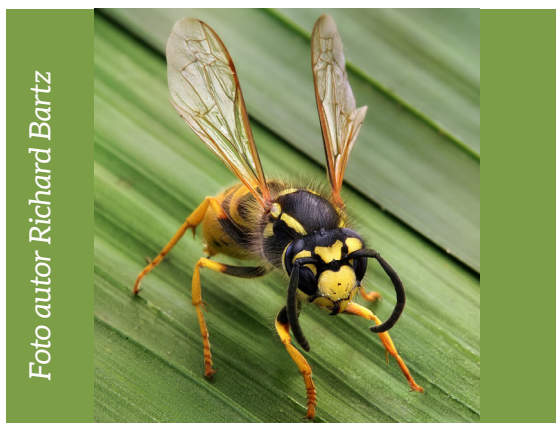
KUI NÄED KAHE MESILAST,
VÄRVI ÄRA KAKS TÄPPI

MEEMESILANE

KUI NÄED VEEL ÜHTE MESILAST,
VÄRVI LISAKS VEEL ÜKS TÄPP

ÜHISHERILANE

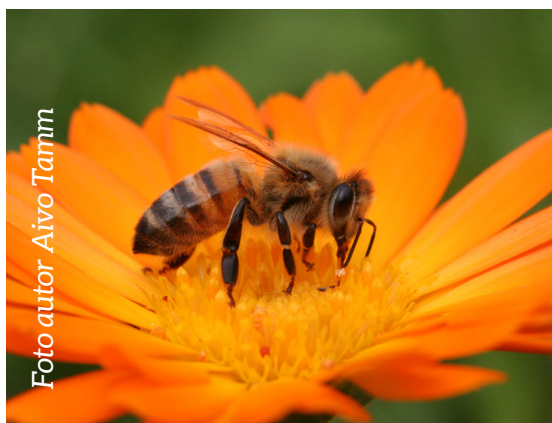
HARILIK KIITSAKSIKK

PÄEVAPAABUSILM

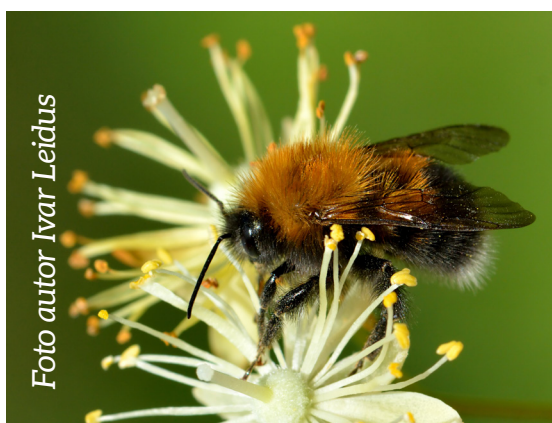
MEEMESILANE

TRIIPLUTIKAS

TALUKIMALANE

Tolmeldajate vaatlus

Vanem vanuseaste

Tolmeldajate vaatlemisel mängivad rolli **erinevad ilmastikuolud, ajastus ja vaatluspaiga asukoht**. Vaatlusandmeid on kergem võrrelda, kui vaatlustingimused on kindlalt paika pandud. Näiteks saab ühe õppeasutuse mitu gruppi tegutseda sellistel tingimustel:

1. vaatlusi tehakse samal päeval ja samas asupaigas, aga erineval kellaajal;
2. vaatlusi tehakse samal päeval ja samal kellaajal, aga erinevates asupaikades;
3. vaatlusi tehakse erinevatel kuupäevadel, aga samas paigas ja samal kellaajal.

Vanema vanuseastme vaatluslehel on 18 erinevat tolmeldajat, kelle leiuandmed palume sisestada lisaks vaatluslehele ka **PlutoF programmi**, mida on kõige mugavam kasutada, kui laadite PlutoF GO rakenduse omale nutiseadmesse. PlutoF GO rakenduse kasutamise õpetuse leiab YouTube'ist: <https://www.youtube.com/watch?v=NEk1eh1EtOc>

NB! Kuid pane tähele, et see video on koostatud teise vaatluskampania raames. Tolmeldajate vaatlemisel tuleb kindlasti sisestada, et tegu on putukaga.

Lühijuhend:

- laadi alla PlutoF GO äpp või mine PlutoF veebilehele: <https://app.plutof.ut.ee/login?afterRegistration=false>
- registreeru kasutajaks ja logi sisse
- asu vaatlust tegema, valides projektiks "**minimaratoni**"
- lisa vaatluse juurde kindlasti pilt ja võimalikult täpne vaatluse tegemise koht
- teadlased vaatavad sinu sisestatud vaatluse üle ja hiljem näed rakenduses, mis liiki putukatega kohtusid

Täpsema juhendi leiab PlutoF süsteemi loodusvaatluste sisestamiseks siit:

<https://elurikkus.ee/observations/add>

Kui programmi kasutades tekib probleeme, saab täpsemad küsimused edastada minimaratoni korraldajatele, kelle info leiab siit:

<https://elurikkus.ee/minimaratoni>

Kõikidelt kampanias osalejatelt küsime tagasisidet sügisel, et ka suured tolmeldajate sõbrad saaksid oma suvised tulemused kirja panna.

Kuidas vaatlusandmeid vaatluslehele märkida?

Vaatleja värvib vaatlustäppe vastavalt nähtud tolmeldajate arvule.

Vaatluse läbiviimiseks vajalikud vahendid:

- kirjutusalus
- kirjutusvahend
- vaatlusleht
- ilmastikuolude mõõtevahendid või võtke ilmaennustus ilmajaama kodulehelt (temperatuur, pilvisus, päike, vihm, lumi, tuule kiirus, tuule suund)

Tunne tolmeldajat

Vaatleja(d)

Kuupäev

Temperatuur

Tuule kiirus

Tuule suund

Asukoht

MEEMESILANE

PÕLDKIMALANE

TALUKIMALANE

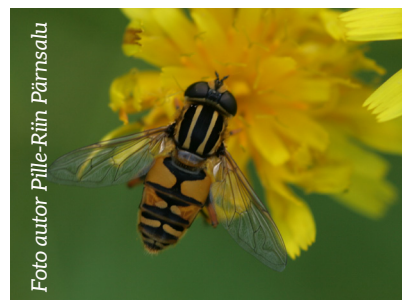
PÄEVAPAABUSILM

LAPSULIBLIKAS

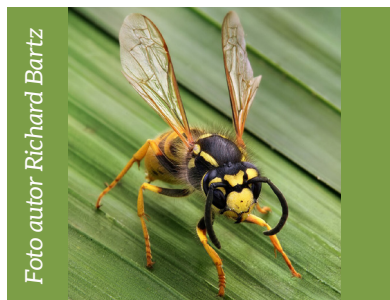
SUGUKOND SIRELASED

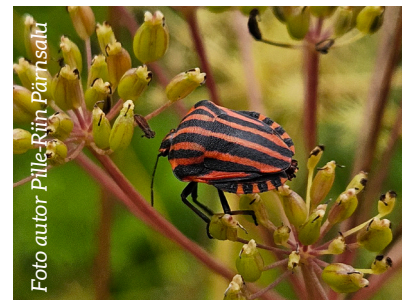
HARILIK KIITSAKSIKK

ÜHISHERILANE

TRIIPLUTIKAS

1. meemesilane (*Apis mellifera*)
2. põldkimalane (*Bombus pascuorum*)
3. talukimalane (*Bombus hypnorum*)
4. päevapaabusilm (*Aglais io*)
5. lapsuliblikas (*Gonepteryx rhamni*)
6. sugukond sirelased (*Syrphidae*)
7. harilik kiitsaksikk (*Leptura quadrifasciata*)
8. ühisherilased (*Vespa*)
9. triiplutikas (*Graphosoma italicum*)

PÄÄSUSABA

SINI-ÖIESIKK

SUGUKOND KIILASSILMLASED

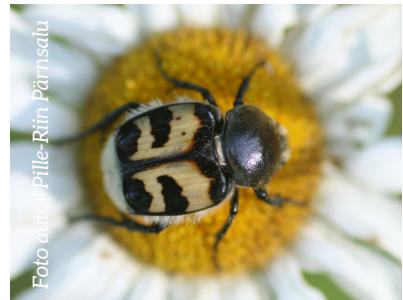
VAPSIK

KULDPÖRNIKAS

KARUSPÖRNIKAS

TÄPIKPÖRNIKAS

SUGUKOND PEHMEKOORLASED

KIMALAS-KÄGUSIRELANE

10. pääsusaba (*Papilio machaon*)
11. sini-öiesikk (*Gaurotes virginea*)
12. sugukond kiilassilmlased (*Chrysopidae*)
13. vapsik (*Vespa crabro*)
14. kuldpõrnikas (*Cetonia aurata*)
15. karuspõrnikas (*Trichius fasciatus*)
16. täpikpõrnikas (*Oxythyrea funesta*)
17. sugukond pehmeoorlased (*Cantharidae*)
18. kimalas-kägusirelane (*Volucella bombylans*)